

Atomvapnen och valen

Såsom Dagens Nyheter förut meddelat kommer principfrågan om det svenska försvarets förstärkning med atomvapen att tas upp först i höst, efter andra-kammarvalen. Detta uppskjutande motiveras med att enligt den militära sakkunskapen ett uppskov inte möter hinder av teknisk art. Det arbete som är gemensamt för utnyttjande av atomkraften i allmänhet och dess användning för militära ändamål torde icke vara avslutat på ett eller två år; därav följer att ett omedelbart beslut om atomvapens användning i försvaret inte skulle ha någon praktisk betydelse. Säkerligen har man också vid uppskovsbeslutet påverkats av oviljan att göra frågan om atombomben till ett viktigt inslag i valrörelsen.

Försvarsberedningen lär ha beställt planer inom skilda kostnadsramar av de militära medarbetarna, och det är självfallet att militären vid utarbetande av sina förslag även har rätt att infoga produktion av atombomber i dessa förslag; med tanke på överbefälhavarens utredning på hösten 1954 och sakkunskapens uppfattning över huvud måste det anses givet att detta sker. Sedan förslagen under sommaren utformats måste ett beslut från försvarsberedningens sida i atombombsfrågan följaktligen bli ofrånkomligt.

Kravet på anskaffande av robotvapen och taktiska atombomber stöds av överväldigande starka skäl. Dessa vapen ter sig numera nödvändiga, om Sverige skall ha några möjligheter ens till det uppehållande försvar som kan hindra att hela landet, eller stora delar av det, inom kort tid blir ockuperat vid ett krig; på längre sikt kan naturligtvis under inga förhållanden ett försvar bli framgångsrikt utan hjälp från väster, och atomvapnets betydelse ligger främst i att de kan göra ett någorlunda effektivt försvar möjligt innan denna hjälp anländer. Utan dessa vapen står ett land nära nog försvarslöst vid angrepp från en stat som äger vapnen — detta faktum lär numera erkännas av alla.

Sakskalet har utan tvivel gjort intryck inom alla partier, även om den slutsats som måste dras öppet uttalats endast på högerhåll; det är väl känt att

inom socialdemokratin ledning allt flera blivit övertygade om att försvarets upprätthållande förutsätter atomvapen. Motståndet, senast manifesterat vid Socialdemokratiska kvinnoförbundets kongress, tycks utgå från ett slags halvpacifism, som är än mera uppenbart ohållbar än den gamla radikalpacifismen. Den totala pacifismens tes är att krig är ohyggligt, därför måste man avstå från det — även till eget försvar. Detta är en logisk tankegång; dess orimlighet ligger däri att underkastelsen inför aggression och tyranni främställes som en moralisk plikt. Vad man kan kalla atombombspacifismen säger däremot att atomvapen är särskilt ohyggliga, och därför skall vi avstå från dem, inte från andra vapen. Eftersom de ohyggligaste vapnen är de mest effektiva, skall vi alltså försvara oss med sämre vapen, sämre utsikter än en angripare — det är konsekvensen. Det är ett resonemang som de flesta snabbt måste vara i stånd att genom-

skåda; de som håller på ett försvar kan inte gärna hålla på att detta försvar skall vara odugligt.

Under alla förhållanden kommer vi emellertid med den politik som nu föres att vara utan moderna och verksamma vapen för flera år framåt. Endast en anslutning till Atlantpakten eller, eventuellt, ett avtal i annan form med Atlantpaksstaterna skulle kunna säkra tillgång till atomvapen i händelse av krig och därmed också minska risken för ett krig, för ett anfall öster ifrån. Statsledningen bygger på chansen att vi inte, trots vår svaghet, skall anfallas, därför att ett sådant anfall skulle medföra ett allmänt krig, dvs. på att ett anfall mot oss skulle leda till västmaktsaktion mot Ryssland. Det är ett högt spel; att man vågar ta risken sammanhänger sannolikt med den just nu allmänt förda avspänningspropagandan. Ty det kan inte gärna bestridas att vår isolering blivit ofantligt mycket farligare sedan atomvapnen blivit ordinarie, av alla maktgrupper disponerade stridsmedel — denna förändring i läget har emellertid inte kunnat mjuka upp den neutralitetslinje som utformades och fastställdes i en tidigare situation. Vi får hoppas att spelet lyckas.